



RZĄDOWY PROGRAM ODBUDOWY ZABYTKÓW

Załącznik nr 4 - Dokumentacja

**WYMAGANIA DOTYCZĄCE PRAC PROJEKTOWYCH I ROBÓT WYKONAWCZYCH PRZY  
REMONCIE KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO, I PLEBANI W PORZĄDKU GM. RZAŚNIK  
REALIZOWANYCH DLA ZADANIA pn. „Renowacja kościoła pw. Św. Teresy od Dzieciątka Jezus  
oraz plebanii w miejscowości Porządzie”**

Adres inwestycji: Porządzie 92; 07-205 Rzaśnik, Inwestor: Parafia pw. św. Teresy od Dzieciątka Jezus

**I. KOŚCIÓŁ PW. ŚWIĘTEJ TERESY OD DZIECIĄTKA JEZUS, NR REJ. ZABYTKÓW RP: A-521 z dnia  
15/06/1984r**

1. Wykonanie projektów konserwatorsko budowlanych
2. Zabezpieczenie konstrukcji poprzez wykonanie stemplowania w obszarze wzmocnień słupów wieży szt. 8 o pow. galerii dzwonnicy w rzucie ok. 30 m<sup>2</sup> – prace na wysokości (ok.16 m)
3. Wykonanie zabezpieczeń poprzez foliowanie stałego wewnętrznego wyposażenia świątyni tj. (ołtarzy, obrazów, ścian itp.) pow. łącznie ok. 756 m<sup>2</sup>
4. Renowacja i wykonanie nowej stolarki okiennej z uzupełnieniem ubytków futryn okiennych i ram. pow. łącznie ok. 61,92 m<sup>2</sup>
5. Renowacja stolarki drzwiowej z uzupełnieniem ubytków futryn i skrzydeł drzwi – pow. łącznie ok. 20,54 m<sup>2</sup>
6. Uzupełnienie spoinowania ścian fundamentowych, ok. 6% powierzchni ścian fundamentowych ok. 2 m<sup>2</sup>
7. Skucie betonowych podestów i schodów oraz odtworzenie ich z ciosów kamiennych. pow. łącznie ok. 15 m<sup>2</sup>
8. Wykonanie punktowych flekowań, maskowań przy wielkości pojedynczych fleków do 10 cm<sup>2</sup> - szt. 6
9. Wykonanie remontu konstrukcji sygnaturki, dzwonnicy oraz namiotowego helmu nad dzwonnica, wprowadzenie ukrytych wzmocnień kompozytowych w słupy dzwonnicy. Remont sygnaturki 1 słup z demontażem i montażem obróbek blacharskich. Wieża kościoła wzmocnienie słupów - szt. 8 o pow. galerii dzwonnicy w rzucie ok. 30 m<sup>2</sup> ok. 30 m<sup>2</sup> – prace na wysokości (ok.16 m)
10. Wykonanie czyszczenia poszycia dachu oraz wykonanie malowania dachu z naprawą lokalnych uszkodzeń obróbek i poszycia – pow. łącznie ok. 760 m<sup>2</sup>
11. Wykonanie całościowego oczyszczenia i impregnacji konstrukcji więźby dachowej konstrukcji wieży – pow. ok. 60 m<sup>2</sup>
12. Uzupełnienie brakujących elementów, konserwacja, zabezpieczenie antykorozyjne krzyży – szt. 2

**II. PLEBANIA PRZY KOŚCIELE PW. ŚWIĘTEJ TERESY OD DZIECIĄTKA JEZUS, NR GMINNEJ EWIDENCJI  
ZABYTKÓW PL.1.9.ZIPOZ.NID\_E\_14\_BK.250325 z dnia 05/11/1997r**

13. Wykonanie projektów konserwatorsko budowlanych

14. Wykonanie zabezpieczeń poprzez foliowanie stałego wewnętrznego wyposażenia. Pow. łącznie ok. 314m<sup>2</sup>
15. Zabezpieczenie konstrukcji poprzez wykonanie stemplowania w obszarze wymiany jętek dachu. 5 szt. dł. 3,5m
16. Wykonanie demontażu i wymiany poszycia dachu. Pow. łącznie ok. 314m<sup>2</sup>
17. Wykonanie demontażu podłóg w przestrzeniach pomieszczeń z podłogami na legarach drewnianych i odtworzeniu ich w nawiązaniu do pomieszczeń z zastosowaniem obecnych technologii podłóg na gruncie z ich ociepleniem i zastosowaniem wykończenia w postaci desek lub parkietów. Pow. łącznie ok. 110m<sup>2</sup>
18. Wykonanie i wymiana izolacji stropów nad parterem z usunięciem istniejącej polepy i zastąpieniu jej wełną mineralną w celu poprawienia izolacyjności budynku. Pow. łącznie ok. 164 m<sup>2</sup>

## **II. Podstawa opracowania**

### **1. Krótki opis**

#### **1.1. Kościół Pw. Świętej Teresy Od Dzieciątka Jezus.**

Kościół pw. Świętej Teresy od Dzieciątka Jezus – rzymskokatolicki kościół wybudowany w 1715 roku w Dzierżeniu skąd budowla została przeniesiona w obecne miejsc po utworzeniu parafii w Porządziu. W 1927r Abp A. J. Nowowiejski erygował parafię w Porządziu. Od 1926 roku w miejscowości istniała drewniana kaplica. Ks. prob. Jan Trzaskoma pozyskał materiał na budowę kościoła sprowadzając rozebraną drewnianą świątynię z Dzierżenina leżącego nad Narwią koło Serocka. Budowla ta powstała w 1715 roku z fundacji bpa płockiego Ludwika Załuskiego, a w 1872 roku została powiększona. Miała ona trójnawowy, czteroprzęsłowy korpus, prezbiterium zamknięte trójbocznie oraz dwuwieżową fasadę typową dla osiemnastowiecznych kościołów Mazowsza. W wyniku przebudowy ukończonej w 1930 roku wg proj. Stefana Szyllera świątynia zyskała nową jednowieżową sylwetkę, została powiększona i znacznie różniła się od swojego pierwowzoru. Praktyki polegające na przekształceniu przeniesionego obiektu nie należały do rzadkich w tym okresie. Architekt odwołał się do różnorodnych elementów uznawanych przez niego za rodzime w polskim budownictwie drewnianym. W efekcie kościół nabrał cech stylu narodowego. Jego bryła nawiązuje do świątyni Małopolski uważanych wówczas za „idealne wyobrażenie drewnianego kościoła polskiego”. Natomiast takie elementy jak podcienia, ganki kolumnowe, dachy przyczółkowe były zaczerpnięte z architektury świeckiej. Ciekawą dekorację ołtarza głównego wykonał prof. Wojciech Jastrzębowski w 1953 roku. W 1954 roku staraniem ks. Prob. J. Fałkowskiego przebudowano świątynię, dodając sklepienia nad nawą i prezbiterium. W latach 1994-2000 kościół przeszedł gruntowny remont, a w 2004 roku ustanowiono przy nim Sanktuarium św. Teresy od dzieciątka Jezus. <sup>1</sup>

Kościół konstrukcji mieszanej zrębowej oraz sumikowo-łątkowej, posadowiony na kamiennej podmurówce. Bryła budynku przykryta stromymi dachami o zróżnicowanej wysokości poszczególnych partii, wzbogacona licznymi aneksami, prezentuje się niezwykle malowniczo w mazowieckim pejzażu. Do trójnawowego prostokątnego korpusu nawowego przylega od północy węższe i niższe prezbiterium zamknięte trójbocznie, ujęte po bokach zakrystią i kaplicą z przedsionkami. Do korpusu flankowanego od południa przez niewielkie przedsionki krucht, została włączona, na wzór kościołów podhalańskich, czworoboczna, wysoka wieża. Jej ściany pochylają się nieznacznie ku górze. W dolnej kondygnacji poprzedzona jest podcieniem na dwóch słupach, prowadzącym do głównego wejścia, a po bokach ujęta niskimi aneksami. Frontowa ściana drugiej kondygnacji wieży przepruta jest dużym prostokątnym otworem kaplicy (obecnie przeszklonym z umieszczoną rzeźbą) ujętym słupami wspierającymi trójkątny szczyt z okapem. Trzecią kondygnację oddzieloną daszkiem okapowym wspartym na kroksztynach stanowi otwarty ganek dzwonnicy o

---

<sup>1</sup> <https://zabytek.pl/pl/obiekty/nowy-lubiel-kosciol-par-pw-sw-anny>

dekoracyjnych słupach i balustradzie, dla którego wzory wskazuje się w architekturze obronnej. Wieżę wieńczy namiotowy hełm przerwany niewielką galeryjką zakończony, podobnie jak daszek sygnaturki nad nawą, krzyżem na kuli. Dachy pierwotnie pokryte były dachówką, obecnie zastąpioną przez blachę. Większość aneksów wieńczy dachy przyczółkowe z okapem przyzbowym, które dla Szyllera stanowiły wyróżnik architektury polskiej. Na ścianie zamykającej prezbiterium umieszczono drewniany krucyfiks. Elewacje boczne nawy głównej posiadają po 3 duże okna zamknięte łukiem ostrym. Wnętrze korpusu podzielone zostało filarami na trzy nawy. Wysokie sklepienie kolebkowe nad prezbiterium, a trapezoidalne nad nawą powstało w miejsce stropu w wyniku przebudowy w 1954 roku. Podłogi drewniane o zróżnicowanych formach w części kruchty nowa podłoga z współczesnych materiałów najprawdopodobniej deska barlinecka odporna na zwilgocenie. Chór na antresoli wsparty na słupach. <sup>1</sup>

## 1.2. Plebania

Plebania – czas powstania lata 20-te XXw

Budynek drewniany w kształcie dworu z dachem naczółkowym o formie mieszanej zbliżonej do budynków lokalizowanych na Mazowszu zwłaszcza w części pierwotnej dachu. Wejście wykonane w późniejszym okresie w stylu eklektycznym z zdobieniami zaczerpniętymi z różnych stylów architektury drewnianej. Budynek w chwili obecnej posiada dwa wejścia, jedno główne drugie boczne. Północno zachodnia część to kuchnia z jadalnią z dostępem wejściem bocznym od strony podwórka o charakterze prywatnym. Główne wejście na osi wjazdu na teren parafii z dostępem przez ganek z którego jest bezpośrednie wejście na korytarz obsługujący pokoje przyległe z zachowaniem głównej osi wejścia do pomieszczenia salonu.

Budynek plebanii drewniany o przypuszczalnej dacie powstania wskazującej na przełom lat 20-30ych XXw. Budynek w konstrukcji mieszanej zrębowej w narożach i sumikowo-łatkowej w przestrzeni ścian oraz otworowań okiennych z balami o grubości około 8cm obity deskami szalówkowymi gr. 1cm na łątach mocowanych do konstrukcji drewnianej budynku o zmiennych kierunkach w większości poziomych. Budynek posiada dwie kondygnacje naziemne i częściowe podpiwniczenie w północno zachodniej części. Część naziemna drewniana, podziemie i ściany fundamentowe betonowe. Strop nad piwnicą w części podpiwniczenia drewniany. Charakter budynku jego bryła oraz naruszenia konstrukcji dachu w części południowej wskazują na rozbudowę wejścia w późniejszym okresie. Budynek poddany częściowej przebudowie wewnętrznej z likwidacją wejścia na strych stromymi schodami w obrębie obecnie umieszczonego pomieszczenia łazienki. W wyniku w/w przebudowy dostęp do strychu zachowany przez okno w ścianie szczytowej. W budynku częściowo wymieniono podłogę ze zmianą jej konstrukcji w części środkowej na standardowe warstwy z zasypaniem przestrzeni legarów i wytworzeniem warstw podłogi na gruncie charakterystycznych dla obecnego budownictwa z wykończeniem podłogami ceramicznymi. Budynek kryty blachą płaską na rąbek, ocynkowaną z późniejszym malowaniem. Malowanie wykonane w latach po 2006r z widocznym znacznym zużyciem powłok malarskich oraz widocznymi ogniskami rdzy. Dach w części ganka wejściowego kryty blachą trapezową znacznie odbiegającą formą od pozostałej części budynku. W części okapowej dach przedłużany z widocznym pasem uzupełnień pokrycia z wytworzeniem niewielkiej przypustnicy okapowej. Budynek przebudowano w części otworowań które zmniejszono i osadzono stolarkę bez podziału jak w rozwiązaniach pierwotnych. Zlikwidowano także okna w ścianie szczytowej od strony wschodniej. W/w prace wskazują na chaotyczny charakter mające głównie na celu poprawę jakościową i ekonomiczną funkcjonowania użytkowników wynikającą z dostępnych nowych technologii czego wynikiem są np. kolektory słoneczne umieszczone na dachu budynku, nie korespondujące z jego charakterem i formą. Budynek poddano także malowaniu lakierobejcami w nawiązaniu do malowania budynku kościoła w identycznym kolorze. Na przestrzeni lat zauważalny jest także znaczny wzrost zazielenienia wokół budynku wytwarzający dodatkowe zacienienia,

które negatywnie wpływają na drewniane elementy budynku mogące znacznie skrócić ich okres trwałości powodując możliwość występowania zagłonięcia desek elewacyjnych.

UWAGA:

Prace powinny być wykonywane przez doświadczony zespół posiadający stosowne uprawnienia i doświadczenie w zakresie prac projektowych i remontowo - konserwatorskich.

PAROCHIA LOMŻYŃSKA  
PAROCHIA RZYMSKOKATOLICKA  
p.w. Sw. Teresy od Dzieciątka Jezus  
w Porządku  
07-205 7245NIK

by Stefan Ceberek